

Gustaf Hellström, 070-483 41 42

gustaf.hellstrom@svenskvattenkraft.se

Naturvårdsverket
Stockholm
registrator@naturvardsverket.se

Remissvar NV-05085-24 – Vägledning gällande tillämpning av Natura 2000-reglerna inom ramen för omprövning av vattenkraft.

Svensk Vattenkraftförening (SVAF) lämnar här synpunkter på Naturvårdsverkets förslag till vägledning gällande tillämpningen av Natura 2000-reglerna vid prövning enligt den nationella planen för moderna miljövillkor för vattenkraften (NAP). SVAF representerar den småskaliga vattenkraften i Sverige, bestående av cirka 1 900 kraftverk som tillsammans producerar närmare 5 terawattimmar per år. Dessa anläggningar bidrar med 1 000 megawatt effekt, har stor potential att ytterligare öka bidraget till stabiliteten i elsystemet och kan öka beredskapen i elförsörjningen genom ödrift. De flesta av kraftverken ligger i södra Sverige, där både produktions- och överföringskapaciteten är begränsade. Större delen av produktionen sker under höglastperioden november–april. Våra medlemmars anläggningar minskar klimatutsläppen, motverkar extremflöden, är viktiga för vattenförsörjningen, skapar förutsättningar för bad, båt fart, fiske och annan rekreation samt vidmakthåller månghundraåriga landskapsbilder och kulturmiljöer.

Naturvårdsverkets förslag till vägledning innebär en striktare tolkning av Natura 2000-reglerna vid omprövning av vattenkraftverk enligt NAP. SVAF anser att denna tolkning riskerar att allvarligt försvåra omprövningsprocessen och äventyra den småskaliga vattenkraftens framtid. Våra huvudsakliga invändningar är följande:

1. **Retroaktiv tillämpning av miljökrav:** Förslaget innebär att även miljöförsämringar som inträffade innan ett område pekades ut som Natura 2000 kan kräva åtgärder om de kvarstår genom fortsatt drift. Detta innebär att verksamheter som påbörjades före 1 juli 2001 och som inte har ändrats kan behöva vidta omfattande åtgärder för att uppfylla direktivets krav genom omprövning enligt miljöbalken. En sådan retroaktiv tillämpning av miljökrav är orimlig och skapar stor osäkerhet för verksamhetsutövarna.
2. **Strider mot övergångsbestämmelserna:** Vid införandet av Natura 2000-regler i miljöbalken undantogs verksamheter påbörjade före 1 juli 2001 från tillståndsplikten enligt 7 kap. 28 a §, enligt övergångsbestämmelser i SFS 2000:135. Den föreslagna vägledningen från Naturvårdsverket innebär en skärpning av praxis som inte är förenlig med dessa

övergångsbestämmelser. Genom att nu föreskriva att även äldre försämringar kan kräva åtgärder, trots att verksamheten varit lagligt bedriven under lång tid, går Naturvårdsverkets vägledning utöver den rättsliga grunden som fastställdes vid Natura 2000:s införande.

3. **Bevarandeplaner och miljö kvalitetsnormer används felaktigt som styrmedel:**

Bevarandeplaner, som upprättas av länsstyrelserna och inte kan överklagas, utgör en väsentlig del av beslutsunderlaget för de miljö kvalitetsnormer som Vattenmyndigheterna fastställer. I praktiken innebär detta att bevarandeplanerna används som ett styrmedel för att begränsa vattenkraftens verksamhet, trots att de inte har rättslig status. Denna praxis leder till en felaktig hantering där vattenkraftverk som funnits långt innan Natura 2000-områdena inrättades nu ifrågasätts som om de inte existerade. Detta är en orimlig rättstillämpning som saknar stöd i lagstiftarens ursprungliga intentioner.

4. **Risk för omfattande förseningar och rättsliga komplikationer:** Den föreslagna tolkningen riskerar att leda till att omprövningarna inte kan genomföras inom den avsedda tidsramen på 20 år. Detta kan i praktiken innebära att många vattenkraftverk inte får moderna miljövillkor, vilket kan få långtgående konsekvenser. Den administrativa och juridiska bördan kan bli så omfattande att hela systemet för omprövningar riskerar att kollapsa.

5. **Bristande hänsyn till småskalig vattenkrafts unika förutsättningar:** Förslaget tar inte tillräcklig hänsyn till den småskaliga vattenkraftens specifika förutsättningar och betydelse för lokal elförsörjning, kulturmiljöer och biologisk mångfald. En alltför strikt tolkning av Natura 2000-reglerna kan leda till att många småskaliga vattenkraftverk tvingas lägga ner sin verksamhet, vilket skulle få negativa konsekvenser för både lokalsamhällen och miljön.

SVAF anser att Naturvårdsverkets förslag till vägledning behöver omarbetas för att skapa en mer balanserad tillämpning av Natura 2000-reglerna. Det är viktigt att både uppfylla miljökraven och säkerställa att vattenkraften fortsatt kan bidra till en stabil och hållbar elförsörjning. Vi föreslår därför att Naturvårdsverket i samråd med berörda aktörer, inklusive representanter för den småskaliga vattenkraften, utvecklar en vägledning som tar hänsyn till både miljömässiga och socioekonomiska aspekter.

Sammanfattningsvis anser SVAF att den föreslagna vägledningen i dess nuvarande form riskerar att försvåra omprövningsprocessen och hota den småskaliga vattenkraftens framtid. Vi uppmanar därför Naturvårdsverket att revidera förslaget i dialog med berörda parter för att säkerställa en rättvis och hållbar tillämpning av Natura 2000-reglerna.

Vi ser fram emot fortsatt dialog i denna viktiga fråga.

Ålberga den 14 mars 2025

Gustaf Hellström
Ordf. Svensk Vattenkraftförening